

Un
teatru
popular
își
caută
profilul

Scene din spectacolele „Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă” de Horia Lovinescu, „Echipa de zgomote” de Fănuș Neagu și „Năpasta” de I. L. Caragiale

În urmă cu cincisprezece ani lua ființă, la Vatra Dornei, unul dintre primele teatre populare din țară. Era a șaptea echipă de amatori, în ordinea înființării, care doborâdea noul statut. Astăzi avem cincizeci și șapte de teatre populare și muncitorești, iar Teatrul popular din Vatra Dornei se menține printre cele fruntașe.

Intrucitva departe de centre urbane cu instituții profesioniste de spectacole, Teatrul popular din această așezare de munte are o menire oarecum distinctă : el trebuie să ofere spectacole celor aproximativ 16.000 de locuitori statornici, ca și celor veniți la odihnă și tratament, și care dublează numărul localnicilor, într-o diversitate în măsură să acopere toate cerințele și exigențele. Altfel spus, acest teatru trebuie să țină seama de prezența permanentă a turiștilor și să-și îmbine doriința de a aborda un repertoriu grav cu nevoia de a oferi și spectacole mai larg accesibile, cum se cuvin spectatorilor din rîndurile celor veniți să se destindă și să-și refacă potențialul de muncă. Dezideratul acesta a fost înțeles, de-a lungul celor cincisprezece ani de existență al Teatrului popular : s-au reprezentat aici și **Oamenii care tac** de Al. Voitin, **Excursia de Th. Mănescu**, **Matca de Marin Sorescu**, **Marele fluviu își adună apele de Dam Tărchiilă**, dar și **Jocul de-a vacanța** de Mihail Sebastian, **O zi de odihnă** de V. Kataev, **Hangița** de Carlo Goldoni, pentru a oferi numai cîteva exemple.

În această stagiune, Teatrul popular din Vatra Dornei prezintă trei spectacole : **Năpasta** de I. L. Caragiale, **Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă** de Horia Lovinescu și **Echipe de zgomote** de Fănuș Neagu. Se poate ușor observa că este un repertoriu deosebit de pretențios, chiar dificil, un repertoriu care țintește foarte sus, din punct de vedere al exigențelor artistice... Este un repertoriu plin de ambiții. Nimic de reproșat, în principiu, acestui program politic-cultural, care pare menit să înalțe cota exigențelor repertoriale ale teatrului dornean, ca și ale tuturor teatrelor populare și muncitorești. În definitiv, piesele dificile nu mai sînt de mult o surpriză în programul echipelor de amatori. Numai în această stagiune, de pildă, putem vedea bune, chiar foarte bune spectacole, în premieră sau reluare, ca **Ordinatorul** de Paul Everac (la Teatrul popular din Caracal), **Inervul** de Ecaterina Oproiu (la Teatrul popular din Buzău), **A treia țeapă** de Marin Sorescu (la Teatrul popular din Călărași), **Nevestele vesele din Windsor** de Shakespeare (la Teatrul popular din Lugoj). Practic, se nasc două

probleme. Prima : poate (nu în general, nu în principiu), în mod concret, o anumite trupă de actori amatori să acopere exigențele interpretării oricărei piese din repertoriul curent al teatrelor, poate depăși ea dificultățile de punere în scenă a unor texte, asupra alegerii cărora șovăie (și, spunem noi, cu îndreptățire !) chiar unele colective profesioniste ? A doua : își poate îngădui un teatru popular să nu țină seama de cerințele spectatorilor săi, de împrejurările concrete în care își desfășoară activitatea, și să nu încerce, pe cît îi stă în puteri, să vină în întîmpinarea acestor cerințe ?

În legătură cu prima problemă, sînt de observat următoarele : piesa **Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă** de Horia Lovinescu este o piesă cu o structură aparent simplă, cu o anume cursivitate a acțiunii, o piesă care, la primul nivel de înțelegere, nu naște dificultăți. Piesă filozofică, punînd probleme grave, existențiale, ea cheamă la meditație, solicită efort de desprindere din cotidian și de înălțare la pragul gîndirii abstracte, e drept, pe o suită de idei care nu sînt străine nici unuia dintre noi. Dificultățile încep de unde personajele acestei piese, patru la număr, personaje-simbol, sînt greu de interpretat. Arderea se produce în planul ideilor, întîmplările, interpretate ca atare, lipsite de semnificațiile lor, coboară temperatura piesei pînă la un nivel ucigător. Regizorul Laurian Oniga și interpreții au făcut efortul de a depăși aceste dificultăți, de a se înălța la nivelul cerut de text. Efortul nu a fost întotdeauna acoperit. Din inerenta lipsă de experiență a actorilor, sau din neconcordanța unora cu rolul în care au fost distribuiți. De asemenea, din inconsecvența gîndirii regizorale. Este un spectacol care se urmărește cu oarecare interes, dar nu cu satisfacție deplină.

Al doilea spectacol, cu **Echipe de zgomote** de Fănuș Neagu, este o intenție ratată. Metafora aceasta, a unui mic grup social strivit de civilizația tehnicistă, dezumanizat, coborît la condiția existenței primare, nu a căpătat nici o dimensiune scenică. Copleșit de sarcina artistică asumată, același regizor a căutat soluții care s-au dovedit artificiale și inaccesibile înțelegerii interpreților. Lipsa de maturitate artistică (a regizorului și interpreților) și-a spus cu duritate cuvîntul.

Năpasta de I. L. Caragiale este un spectacol realizat în cheie realistă de regizorul Laurian Oniga, un spectacol plin de

dramatism, cu interpretări convingătoare, singurul dintre cele trei care arată, pe de-a-ntregul, adevăratul potențial al trupei de amatori din Vatra Dornei.

Am reținut, în cele trei spectacole ale acestui colectiv, aproape aceiași interpreți. Alături de mai experimentatul Gheorghe Stoleru, neconcludent în Mușat (din **Jocul vieții...**), dar foarte bun în Dragomir (**Năpasta**), joacă Tatiiana Lăcătușu, o ingenuă dramatică de o remarcabilă expresivitate, Mioara Nistor, interpretă cu farmec și personalitate, Orodol Olaru, foarte tânăr, dar fără îndoială, înzestrat, sensibil, inteligent; Ilie Petriuc, Doina Coțovanu, Steliana Cazan, Nicolae Udrișteanu, Vasile Crișmaru. Ei sînt de profesie ingineri, tehnicieni, muncitori, elevi, au pasiune pentru teatru și au talent. Ei alcătuiesc o trupă și doresc să aibă o activitate continuă. Și, dealtfel, au. Munca lor se desfășoară sub îndrumarea unui regizor amator, Laurian Oniga, tânăr pasionat și inteligent, animat de cele mai vrednice intenții și aspirații, neobosit și nemulțumit de sine. Cine știe, poate va deveni, trecînd prin școală, un bun regizor. Deocamdată, spectacolele sale arată o neîndoielnică 'vocație, dar și o certă lipsă de experiență. Se simte aici, la Vatra Dornei, nevoia îndrumării venite din partea unor profesioniști ai scenei.

Știm, e greu pentru dorneni să stabilească un contact permanent cu vreuna dintre instituțiile profesioniste, care, cum, spunem, sînt la mare distanță de localitatea lor. Dar se pot găsi forme de consultare periodică, privitor la repertoriu, la stadiile de lucru ale spectacolelor. După cum s-a putut vedea, prezența profesionistului printre amatori este întotdeauna benefică.

A doua problemă pe care o ridică activitatea Teatrului popular din Vatra Dornei este aceea a adevărării repertoriului la pregătirea, gustul, preferințele, cerințele publicului.

Măsurîndu-și mai circumspect puterile, este necesar ca acest tânăr și, fără nici o îndoială, înzestrat colectiv, animat de cele mai frumoase intenții, însuflețit de dragoste pentru arta scenică, să caute, în zestre repertorială atît de bogată și atît de diversă, piese care să constituie, prin ele însele, o atracție pentru spectatori din Vatra Dornei. Nu neapărat ușurele, nu neapărat superficiale, dar mai accesibile, mai atractive și, la urma urmei, mai potrivite și stării de spirit a celui venit la odihnă. Căutîndu-și profilul, colectivul dornean trebuie să-și dobîndească, mai întii, încrederea și statornicia publicului său.

Virgil MUNTEANU

Un precursor

La 25 februarie 1881, se stinge, la București, Cezar Bolliac. Încă la înființarea armatei naționale, membru al Societății filarmonice, secretar al Guvernului provizoriu (1848), unionist înflăcărat, în exil și sub Cuza, demnitar al Statului, gazetar fervent și poet aflat sub zodia romantismului, acest „om al patruzeci și optului“, care s-a bucurat de încrederea lui Bălcescu, este asimilat ilustrei galerii de personalități așezate la temelgia României moderne.

În vastul său program de propășire, teatrul național și-a aflat locul meritat. Paginile *Curierului românesc*, ale *Gazetei Teatrului Național*, dar mai ales ale publicațiilor sale, *Buciumul* (1857) și *Trompeta Carpaților* (1865), fodiesc de notițe și articole teatrale, sub proprie semnătură sau inspirate de el, pătrunse de duh patriotic, încălzite de entuziasm, trecute hîrtiei cu graba de a marca, deplin, via impresie lăsată de reprezentăția în limba națională. Bolliac vădește, în scrierile sale despre teatru, un temperament de animator; el încurajează și îndrumă, observă și caută să trezească interesul obștesc pentru scenă. Începuturile

teatrului cult în Muntenia, datorate Societății filarmonice (1833), și evoluția ulterioară a scenei bucureștene sînt legate și de numele lui.

Pentru multele sale merite, Eminescu scria, în „Timpul“, la 27 februarie: „Pana sa a fost în serviciul intereselor naționale, astfel cum le înțelegea și le-a rezolvat Cuza Vodă. (...) Atît *Buciumul* cit și *Trompeta Carpaților* au fost la vremea lor ziare foarte mult citite, scrise fiind în graiul viu al poporului, cu acel bun-simț și cu acea bogăție de locuțiuni și figuri cari, ele abia, dau un caracter curat național și propriu limbii noastre“.

I. N.